

LIETUVOS ADMINISTRACINIŲ GINČŲ KOMISIJOS KLAIPĖDOS APYGARDOS SKYRIUS

SPRENDIMAS

2026 m. kovo 26 d. Nr.21RE2-125 (AG2-66/14-2026)
Klaipėda

Lietuvos administracinių ginčų komisijos Klaipėdos apygardos skyrius (toliau – ir Komisija), susidedantis iš Komisijos narių Marinos Adomaitės, Vilijos Astrauskienės (posėdžio pirmininkė ir pranešėja) ir Ingos Drąsutavičienės, sekretoriaujant Margaritai Žiobakaitei, dalyvaujant pareiškėjos uždarnosios akcinės bendrovės „X“ atstovei advokatei I. B., atsakovės Aplinkos apsaugos agentūros atstovėms A. K.-Ž., L. S.,

2026 m. kovo 23 d. viešame Komisijos posėdyje žodinio proceso tvarka nuotolinio ryšio priemonėmis išnagrino administracinį ginčą pagal pareiškėjos uždarnosios akcinės bendrovės „X“ skundą atsakovei Aplinkos apsaugos agentūrai dėl Aplinkos apsaugos agentūros 2026 m. sausio 20 d. atrankos išvados Nr. (30-2)-A4E-566 „Dėl Klaipėdos rajono Gelžinių II smėlio ir žvyro telkinio dalies išteklių naudojimo poveikio aplinkai vertinimo“ panaikinimo.

Komisija

n u s t a t ė :

Komisijoje priimtas nagrinėti pareiškėjos akcinės bendrovės (toliau – UAB) „X“ skundas atsakovei Aplinkos apsaugos agentūrai (toliau – ir Agentūra), kuriuo pareiškėja prašo panaikinti Agentūros 2026 m. sausio 20 d. atrankos išvadą Nr. (30-2)-A4E-566 „Dėl Klaipėdos rajono Gelžinių II smėlio ir žvyro telkinio dalies išteklių naudojimo poveikio aplinkai vertinimo“ (toliau – ir Atrankos išvada).

Pareiškėja skunde nurodo, kad ji yra susisiekimo komunikacijų ir inžinerinių sistemų statybos sektoriaus bendrovė, teikianti paslaugas visoje Lietuvoje, atliekanti kelių ir gatvių statybos, tiesimo, žemės kasimo, inžinerinių sistemų įrengimo ir aplinkos tvarkymo darbus, veikianti nuo 2008 metų. Susiformavusias tradicijas ir sukauptą patirtį bendrovė pritaiko dirbdama su naujausiomis ir pažangiausiomis technologijomis, jai yra suteikta teisė būti ypatingojo statinio statybos rangovu, todėl bendrovėje dirba tik patyrę ir atestuoti specialistai, meistrai bei mechanizatoriai. Pažymi, kad bendrovėje įdiegta ir nuolat tobulinama kokybės vadybos sistema EN ISO 9001:2015, aplinkos vadybos sistema EN ISO 14001:2015 (pastaba, Tarptautinės standartų organizacijos išleistas standartas), darbuotojų saugos ir sveikatos vadybos sistema ISO 45001:2018. Nurodo, kad 2025 m. balandžio 4 d. ir 2025 m. liepos 1 d. (pirkimo – pardavimo sutartimis Nr. *(duomenys neskelbtini)* ir *(duomenys neskelbtini)*) įsigijo du žemės sklypus (kadastro Nr. *(duomenys neskelbtini)* ir *(duomenys neskelbtini)*) adresu Klaipėdos r. sav., *(duomenys neskelbtini)* UAB „Y“ (poveikio aplinkai vertinimo dokumentų rengėjas) pagal planuojamos ūkinės veiklos (toliau – ir PŪV) organizatoriaus UAB „X“ užsakymą 2025 m. lapkričio 17 d. parengė Klaipėdos r. Gelžinių II smėlio ir žvyro telkinio dalies informaciją atrankai dėl poveikio aplinkai vertinimo (toliau – ir Atrankos informacija). Nurodo, jog 2026 m. sausio 20 d. pareiškėja gavo Agentūros Atrankos išvadą, kuri yra neteisėta ir nepagrįsta, todėl naikintina.

Vadovaudamasi Lietuvos Respublikos planuojamos ūkinės veiklos poveikio aplinkai vertinimo įstatymo (toliau – ir PŪVPAVĮ) 7 straipsnio 1, 2, 4, 5 ir 6 dalių, 5 straipsnio bei Lietuvos Respublikos aplinkos apsaugos įstatymo 15 straipsnio 2 dalimi, Lietuvos Respublikos viešojo administravimo įstatymo (toliau – ir VAĮ) 10 straipsniu teigia, kad nei vienas poveikio aplinkai vertinimo (toliau – ir PAV) subjektas neprašė ir nesiūlė atlikti Klaipėdos rajono Gelžinių II smėlio ir žvyro telkinio dalies išteklių naudojimo PAV. Akcentuoja, kad savivaldybė (pastaba, Klaipėdos rajono savivaldybės meras) 2025 m. gruodžio 2 d. raštu Nr. T17-1683 (5.1.23 Mr) nurodė pastabas dėl kelio dangos, atitinkančios eksploatuojamo transporto priemonių apkrovas, suplanavimo ir įrengimo bei nurodė, kad žemės gelmių naudojimo planas gali būti pradėtas rengti tik parengus valstybinių melioracijos statinių pertvarkymo projektą bei įgyvendinus jame numatytus sprendinius. Tačiau Agentūra nusprendė, jog pareiškėjos PŪV PAV vertinimas privalomas, neatsižvelgdama į gautas PAV subjektų išvadas.

Nurodo, kad Agentūra, priimdama skundžiamą Atrankos išvadą, vadovavosi PŪVPAVĮ (įsigaliojusio nuo 2023 m. sausio 1 d.) 3 straipsnio 8 dalimi, dėl kurios Lietuvos Respublikos aplinkos ministerijos tinklapyje išdėstyti esminiai PŪVPAVĮ pasikeitimai nuo 2023 m. sausio 1 d., t. y. pateikiami paaiškinimai, kad nustatomas PŪV skaidymo, siekiant išvengti PAV ar atrankos dėl PAV, draudimas; kartu turi būti vertinami visi planuojami funkciškai ir (ar) chronologiškai susiję tos pačios PŪV objektai; vertinant suminį (bendrą) poveikį, nagrinėjama kita PŪV artimoje aplinkoje vykdoma ūkinė veikla ir (ar) PŪV, dėl kurios yra priimtas „teigiamas“ sprendimas ar atrankos išvada, kad PAV neprivalomas; siekiant išvengti tyčinio veiklos skaidymo planuojant veiklos pakeitimą / išplėtimą tam tikrais laiko intervalais, nustatoma taisyklė, kad nustatant veiklos pakeitimo ar išplėtimo mastą, sumuojami per paskutinius 5 kalendorinius metus atlikti veiklos pakeitimai ar išplėtimai. Teigia, kad Aplinkos ministerija išaiškino, jog veiklos skaidymo draudimas ir suminio poveikio vertinimas taikomas vieno (to paties) subjekto vykdomai / planuojamai vykdyti ūkinei veiklai, kai tas pats subjektas (šiuo atveju – juridinis asmuo) tyčia išskaido projektą (ūkinę veiklą) keliais etapais, siekdamas išvengti PAV ar atrankos dėl PAV. Aplinkos ministerijos Poveikio aplinkai vertinimo ir atrankos dėl poveikio aplinkai vertinimo procesų aiškinamajame vadove (pastaba, parengtas pagal 2018 m. gruodžio mėn. galiojusius teisės aktus, Vilnius, 2019 m., toliau – ir Aiškinamasis vadovas), nurodytų Netiesioginio ir suminio poveikio bei poveikių sąveikos vertinimo gairių pagrindu nurodo, kad suminio ir netiesioginio poveikių rūšių sąvokos tarpusavyje persidengia (jos taip pat apima ir poveikių tarpusavio sąveikos sampratą), tačiau PAV tikslams suminis poveikis turėtų būti suprantamas kaip bendras poveikis, kurį daro ar gali daryti pavieniai ir tarpusavyje sąveikaujantys pokyčiai aplinkoje, sukelti ne tik užsakovo PŪV, bet ir kitos, praeityje vykdytos, šiuo metu jau vykdomos ar ateityje potencialiai numatomos vykdyti ūkinės veiklos, taip pat sąveikos tarp atskirų užsakovo PŪV poveikio šaltinių ar poveikių (Aiškinamojo vadovo 18 psl.). Atkreipia dėmesį į Europos Komisijos leidinyje „PAV direktyvos I ir II priedų projektų kategorijų apibrėžimų aiškinimas“ pateiktus kelių etapų leidimo suteikimo procedūrų išaiškinimus, projektų skaidymo į mažesnius projektus atsisakymo pavyzdžius, Europos Sąjungos Teisingumo Teismo (toliau – ir ESTT) praktiką dėl projektų skaidymo į mažesnes dalis.

Skunde teigia, jog apibendrinus Aplinkos ministerijos, Europos Komisijos išaiškinimus, ESTT praktiką, PŪVPAVĮ 3 straipsnio 8 dalyje nustatytas PŪV skaidymo, siekiant išvengti PAV ar atrankos dėl PAV, draudimas, PŪV suskaidymas į mažesnio masto PŪV yra suprantamas kaip to paties užsakovo ne tik PŪV, bet ir kitos, praeityje vykdytos, šiuo metu jau vykdomos ar ateityje potencialiai numatomos vykdyti ūkinės veiklos sukeltas suminis (bendras) poveikis. Tačiau Agentūra Atrankos išvadoje nurodė, kad PŪV numatoma vykdyti privačiuose žemės sklypuose (kad. Nr. *(duomenys neskelbtini)* ir *(duomenys neskelbtini)*), kurių bendras plotas sudaro *(duomenys neskelbtini)* ha ir patenka į Klaipėdos rajono Gelžinių II smėlio ir žvyro telkinio plotą. Pažymi, kad Agentūra išteklių gavybai šiame telkinyje kitiems ūkio subjektams yra priėmusi atrankos išvadas dėl neprivalomo poveikio aplinkai vertinimo: UAB „D“ 2023 m. vasario 17 d. priimta atrankos išvada Nr. (30-2)-A4E-1789 dėl neprivalomo PAV Klaipėdos rajono Gelžinių II smėlio ir žvyro telkinio išteklių dalies naudojimui (PŪV plotas *(duomenys neskelbtini)* ha); UAB „S“ 2024 m. rugpjūčio 16 d. priimta atrankos išvada Nr. (30-2)-A4E-9746 dėl neprivalomo PAV planuojamo Klaipėdos r. sav.

Gelžinių II smėlio ir žvyro išteklių telkinio, išteklių dalies, esančios (*duomenys neskelbtini*) (sklypų kad. Nr. (*duomenys neskelbtini*) bei (*duomenys neskelbtini*) eksploatavimui (PŪV plotas (*duomenys neskelbtini*)ha). Atsakovė Atrankos išvadoje sprendė, kad bendra PŪV pagal mastą (plotas 31,8 ha) atitinka veiklą, kuri įrašyta į PŪV, kurios poveikis aplinkai privalo būti vertinamas, rūšių sąrašą (PŪVPAVĮ įstatymo 1 priedo 2.6 papunktis „kitų naudingųjų iškasenų gavyba (kai kasybos sklypas – 25 ha ir didesnis“). Tokiu būdu Agentūra vertino trijų užsakovų (UAB „D“, UAB „S“ ir pareiškėjos) turimus žemės sklypus, kurių bendras plotas 31,8 ha, ir juose vykdomą / planuojamą ūkinę veiklą, todėl toks Agentūros vertinimas prieštarauja PŪVPAVĮ 3 straipsnio 8 dalies nuostatų aiškinimui ir ESTT praktikai. Pažymi, jog Agentūra neteisingai aiškindama ir taikydama įstatymų nuostatas, pažeidžia lygiateisiškumo, objektyvumo ir proporcingumo principus. Teigia, kad Atrankos išvada neatitinka esminių VAĮ 3 straipsnio 4, 5, 6, 9 punktų reikalavimų.

Pareiškėjos atstovė Komisijos posėdžio metu prašė tenkinti skundą jame ir posėdžio metu išdėstytų argumentų pagrindu.

Atsakovė Aplinkos apsaugos agentūra Komisijai pateikė atsiliepimą, kuriuo su pareiškėjos skundu nesutinka ir prašo jį atmesti kaip nepagrįstą.

Atsiliepime Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2000 m. liepos 28 d. nutarimo Nr. 900 „Dėl įgaliojimų Aplinkos ministerijai ir jai pavaldžioms institucijoms suteikimo“ 2 punkto, Agentūros nuostatų, patvirtintų Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2004 m. liepos 14 d. įsakymu Nr. D1-385, 10.2.24 papunkčio nuostatomis grindžia Agentūros kompetenciją koordinuoti atrankos dėl PAV ir PAV procesus bei priimti atrankos išvadą dėl PAV ar sprendimą dėl PŪV poveikio aplinkai. Išdėsto PŪVPAVĮ 2 straipsnio 3 dalies, 3 straipsnio 1 dalies, 4 straipsnio 1 ir 2 dalių, 6 straipsnio, 7 straipsnio 3 dalies, Planuojamos ūkinės veiklos atrankos dėl poveikio aplinkai vertinimo tvarkos aprašo, patvirtinto Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2017 m. spalio 16 d. įsakymu Nr. D1-845 (toliau – ir Tvarkos aprašas), 54 punkto nuostatas, Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo bei ESTT suformuotos praktikos dėl atrankos išvados, PAV procedūros taikymo pavyzdžius. Pažymi, jog pareiškėja skunde nurodo, kad „PŪV sąveika ir suminis poveikis artimiausiai gyvenamai aplinkai su artimiausiomis karjerų teritorijomis (aprašytomis aukščiau), kuriose vykdoma analogiška veikla, buvo įvertinta atliekant oro taršos ir triukšmo vertinimus“, t. y. pareiškėja pateikia Komisijai klaidinančią informaciją, nes Agentūrai pateiktoje Atrankos informacijoje nebuvo atliktas PŪV oro taršos vertinimas (nei atskirai organizatoriaus planuojamo eksploatuoti Gelžinių II telkinio ploto, nei suminis poveikis kartu su kitomis Gelžinių II telkinio dalimis ar artimoje aplinkoje esančiais eksploatuojamai / planuojamais eksploatuoti kitais naudingųjų išteklių telkiniais). Nurodo, jog Atrankos informacijoje buvo pateikta kito Klaipėdos rajone esančio Kisinių III smėlio ir žvyro telkinio oro taršos iš mobilių taršos šaltinių duomenys; buvo vadovaujama prielaida, jog pagal analogiją su šiuo karjeru, ir Gelžinių II telkinio eksploatavimo metu „reikšmingas PŪV poveikis aplinkai dėl aplinkos oro taršos nenumatomas“. Atkreipia dėmesį, jog Atrankos informacija turi būti parengta pagal Tvarkos aprašo nustatytus reikalavimus, o vadovaujantis Tvarkos aprašo 17 punktu, Atrankos informacijoje turi būti pateikiama informacija apie cheminės taršos susidarymą, preliminarus teršalų kiekis ir teršalų skaičiavimai, atitiktis teisės aktais nustatytiems leistiniams taršos ribiniams dydžiams. Vadovaudamasi Tvarkos aprašo 35 ir 35.1 punktais, pažymi, kad Atrankos informacijoje suminis poveikis nevertintas, teigiama, jog „Remiantis poveikio aplinkos orui vertinimu iš mobilių aplinkos oro taršos šaltinių analogiškuose objektuose, kur buvo planuojama smėlio ir žvyro gavyba, karjero eksploatacija, nei viename iš objektų, atlikus išsamų oro taršos modeliavimą kompiuterine programa, nebuvo nustatyta planuojamos vykdyti veiklos oro taršos ribinių verčių viršijimo“. Paaiškina, jog atsižvelgiant į tai, kad PŪV gretimybėje intensyviai vykdoma naudingųjų iškasenų telkinių eksploatacijos veikla, įvertinant galimą suminį neigiamą poveikį dėl kilsiančios oro taršos PŪV metu, vertinant turi būti įtraukti visi gretimybėse veikiančios ar suplanuoti naudingųjų išteklių telkiniai ar jų dalys, kuriose numatyta kasyba.

Atsakydama į skundo argumentus, susijusius su veiklos skaidymo draudimo ir suminio poveikio vertinimo taikymu vieno (to paties) subjekto vykdomai / planuojamai vykdyti ūkinei veiklai, atsakovė pažymi, jog Aplinkos ministerija savo išaiškinimuose nėra nurodžiusi, kad suminio poveikio vertinimas yra taikomas to paties subjekto ūkinei veiklai, toks teiginys prieštarauja PŪVPAVĮ

3 straipsnio 9 punkto nuostatomis. Dėl skundo argumentų, susijusių su trijų subjektų turimų sklypų bendro ploto vertinimu bei lygiateisiškumo, objektyvumo ir proporcingumo principų pažeidimu, nurodo, kad atrankos dėl PAV proceso metu yra vertinama išteklių gavybai skirtos to paties telkinio ploto dalys, nepriklausomai nuo to, ar telkinio naudingųjų išteklių žemės sklypai priklauso tai pačiai, tarpusavyje susijusioms ar skirtingoms įmonėms. Atsiliepime pažymi, kad minėtam Klaipėdos r. sav. Gelžinių II smėlio ir žvyro telkiniui jau 2025 m. buvo priimta atrankos išvada dėl privalomo PAV, kai planuojami eksploatuoti atskiri telkinio plotai kartu sudėjus pasiekė nustatytą ribinį dydį – 25 ha (bendra PŪV pagal mastą atitinka veiklą, kuri įrašyta į PŪV, kurios poveikis aplinkai privalo būti vertinamas, rūšių sąrašą (PŪVPAVĮ 1 priedo 2.6. kitų naudingųjų iškasenų gavyba (kai kasybos sklypas – 25 ha ir didesnis). Teigia, kad atrankos išvada priimta 2025 m. balandžio 28 d. raštu Nr. (30-2)-A4E-4580 dėl planuojamo Klaipėdos r. sav. Gelžinių II smėlio ir žvyro išteklių telkinio, išteklių dalies esančios Gelžinių k. eksploatavimo poveikio aplinkai vertinimo (PŪV organizatorius – UAB „Ž“); ši atrankos išvada buvo viešai paskelbta Agentūros tinklapyje.

Nurodo, kad skundžiama Atrankos išvada atitinka VAĮ 10 straipsnio 5 ir 6 dalyse nurodytus bendruosius reikalavimus taikomus administraciniam sprendimui, priimta laikantis viešojo administravimo principų, todėl yra teisėta ir pagrįsta, o pareiškėja skunde nepagrindė, kad Agentūrai priimant sprendimą buvo pažeistos pagrindinės procedūros ar taisyklės, turėjusios užtikrinti objektyvų visų aplinkybių įvertinimą ir sprendimo pagrįstumą.

Atsakovės atstovės Komisijos posėdžio metu prašė atmesti skundą atsiliepime ir posėdžio metu išdėstytų argumentų pagrindu.

Skundas tenkintinas.

Byloje kilo ginčas dėl Aplinkos apsaugos agentūros 2026 m. sausio 20 d. atrankos išvados Nr. (30-2)-A4E-566 „Dėl Klaipėdos rajono Gelžinių II smėlio ir žvyro telkinio dalies išteklių naudojimo poveikio aplinkai vertinimo“ teisėtumo.

Nekilnojamojo turto registro duomenų bazės išrašų (Nr. *(duomenys neskelbtini)*), *(duomenys neskelbtini)*) duomenimis pareiškėjai UAB „X“ nuosavybės teise priklauso du žemės sklypai (kadastru Nr. *(duomenys neskelbtini)* – *(duomenys neskelbtini)* ha ir *(duomenys neskelbtini)* – *(duomenys neskelbtini)* ha) adresu Klaipėdos r. sav., *(duomenys neskelbtini)* (toliau kartu – ir Sklypai), kurių naudojimo paskirtis – Žemės ūkio, naudojimo būdas: Kiti žemės ūkio paskirties sklypai.

Bylos duomenimis nustatyta, kad UAB „Y“ pagal PŪV organizatoriaus UAB „X“ užsakymą 2025 m. lapkričio 17 d. parengė Klaipėdos r. Gelžinių II smėlio ir žvyro telkinio dalies informaciją atrankai dėl poveikio aplinkai vertinimo. Atrankos informacijoje nurodyta, jog Klaipėdos r. sav., *(duomenys neskelbtini)*, *(duomenys neskelbtini)* ha ploto Sklypų ribose, planuojama vykdyti Gelžinių II smėlio ir žvyro telkinio dalies išteklių eksploatacija. Atrankos tikslas – įvertinti planuojamo naudoti Klaipėdos r. Gelžinių II smėlio ir žvyro telkinio dalies eksploatacijos galimą poveikį aplinkai, numatyti kompensacines priemones, jei planuojama veikla tokių reikalautų. Pažymėta, jog numatoma veikla patenka į PŪV, kuriai turi būti atliekama atranka dėl poveikio aplinkai privalomo vertinimo, rūšių sąrašą pagal PŪVPAVĮ 2 priedo 2.4 papunktį (kitų naudingųjų iškasenų gavyba (kai kasybos sklypas – mažesnis kaip 25 ha, bet didesnis kaip 0,5 ha). Atrankos išvadoje pateikė PŪV aprašymą, PŪV vietos ypatybes, galimo poveikio aplinkai rūšis ir jų apibūdinimą. Nagrinėjamo ginčo atžvilgiu pažymėtina, jog Atrankos informacijoje buvo nurodyta tai, kad planuojama smėlio ir žvyro išteklių gavybą vykdyti 6,45 ha kasybos Sklypų plote; PŪV teritorija yra Gelžinių II smėlio ir žvyro telkinio dalis, anksčiau detalai išžvalgytas šio smėlio ir žvyro telkinio dalis naudojo ir šiuo metu naudoja kiti naudotojai. Arčiausiai PŪV teritorijos esančios Gelžinių II telkinio dalys siaurės, siaurės vakarų kryptimis šiuo metu baigtos eksploatuoti, šiuose plotuose jau atlikti ir rekultivacijos darbai. Kitos šio telkinio naudojamos dalys, nutolusios nuo PŪV gerokai didesniu atstumu (daugiau nei 0,7 km) siaurės, siaurės rytų ir rytų kryptimis. Arčiausiai PŪV teritorijos esanti ir vykdoma analogiška veikla – karjero eksploatacija, nuo PŪV teritorijos nutolusi apie 730 m į pietryčius, tai šiuo metu naudojama Gelžinių II smėlio ir žvyro telkinio dalis. PAV procedūros šiam plotui atliktos 2023 metais (2023 m. vasario 17 d. PAV atrankos išvada Nr. (30.2)-A4E-1789). Arčiausiai PŪV teritorijos esanti ir

vykdoma analogiška veikla – karjero eksploatacija, nuo PŪV teritorijos nutolusi apie 360 m į pietus, pietryčius, tai šiuo metu naudojama Kojelių III smėlio ir žvyro telkinio dalis. PAV procedūros šiam plotui atliktos 2021 m. (2021 m. kovo 19 d. PAV atrankos išvada Nr. (30.2)-A4E-3397). PŪV sąveika ir suminis poveikis artimiausiai gyvenamai aplinkai su artimiausiomis karjerų teritorijomis (aprašytomis aukščiau), kuriose vykdoma analogiška veikla, buvo įvertinta atliekant oro taršos ir triukšmo vertinimus.

Agentūra 2026 m. sausio 20 d. atrankos išvada Nr. (30-2)-A4E-566 „Dėl Klaipėdos rajono Gelžinių II smėlio ir žvyro telkinio dalies išteklių naudojimo poveikio aplinkai vertinimo“, vadovaudamasi PŪVPAVĮ 7 straipsnio 5 dalimi ir atsižvelgdama į Atrankos išvadoje išdėstytus motyvus, nusprendė, kad UAB „X“ planuojamai ūkinei veiklai – Klaipėdos rajono Gelžinių II smėlio ir žvyro telkinio dalies išteklių naudojimui poveikio aplinkai vertinimas privalomas (8 punktas). Atrankos išvados 1, 2 punktuose nurodė PŪV organizatoriaus ir dokumentų rengėjo duomenis, 3 punkte – PŪV dėl PAV atlikimo teisinį pagrindą pagal PŪVPAVĮ 7 straipsnio 2 dalį, nurodant šio įstatymo 2 priedo punktą (-us), t. y. atranka dėl PAV atliekama PŪV, vadovaujantis PŪVPAVĮ 2 priedo 2.4. papunkčiu – kitų naudingųjų iškasenų gavyba (kai kasybos sklypas – mažesnis kaip 25 ha, bet didesnis kaip 0,5 ha). 4 ir 5 punktuose nurodė PŪV vietą, išdėstė PŪV aprašymą. Atrankos išvados 6 punkte nurodė, jog priemonės numatomam reikšmingam neigiamam poveikiui aplinkai išvengti arba užkirsti jam kelią ir jų įgyvendinimo grafikas neaktualūs, nes bus įvertinta poveikio aplinkai vertinimo metu. 6 (1) punkte nurodė PAV subjektų išvadas ir pasiūlymus: Klaipėdos rajono savivaldybės meras nurodė, jog prieš pradėdant eksploatuoti telkinius, būtina suplanuoti ir įrengti eksploatuojamo transporto priemonių apkrovas atitinkančią kelio dangą kelio atkarpoje, suderintoje su savivaldybės administracija, nepritarė Atrankos informacijoje aprašytai transporto judėjimo schemai į ir iš PŪV teritorijos ir patikslino, jog žemės gelmių naudojimo planas gali būti pradėtas rengti tik parengus valstybinių melioracijos statinių pertvarkymo projektą bei įgyvendinus jame numatytus sprendinius, nes neįgyvendinus melioracijos statinių pertvarkymo projekte numatytų sprendinių gali būti pažeistas hidrologinis režimas teritorijoje ir padaryta žala trečiųjų asmenų bei valstybės turtui; Nacionalinio visuomenės sveikatos centro prie Sveikatos apsaugos ministerijos Klaipėdos departamentas, Priešgaisrinės apsaugos ir gelbėjimo departamento prie Vidaus reikalų ministerijos Klaipėdos priešgaisrinė gelbėjimo valdyba, Kultūros paveldo departamento prie Kultūros ministerijos Klaipėdos teritorinis skyrius, Valstybinė saugomų teritorijų tarnyba prie Aplinkos ministerijos, Klaipėdos miesto savivaldybės administracija, PAV atlikti nepaprašė (nesiūlė), pasiūlymų (pastabų) atrankos informacijai neturėjo.

Atrankos išvados 7 punkte nurodė motyvus, kuriais remtasi priimant Atrankos išvadą. Nurodė, jog PŪV numatoma vykdyti privačiuose žemės sklypuose, kurių bendras plotas sudaro (*duomenys neskelbtini*) ha, ir kurie patenka į Klaipėdos rajono Gelžinių II smėlio ir žvyro telkinio plotą. Agentūra išteklių gavybai šiame telkinyje kitiems ūkio subjektams yra priėmusi atrankos išvadas dėl neprivalomo poveikio aplinkai vertinimo: UAB „D“ 2023 m. vasario 17 d. atrankos išvada Nr. (30-2)-A4E-1789 dėl neprivalomo poveikio aplinkai vertinimo Klaipėdos rajono Gelžinių II smėlio ir žvyro telkinio išteklių dalies naudojimui (PŪV plotas (*duomenys neskelbtini*) ha) ir UAB „S“ 2024 m. rugpjūčio 16 d. atrankos išvada Nr. (30-2)-A4E-9746 dėl neprivalomo poveikio aplinkai vertinimo planuojamo Klaipėdos r. sav. Gelžinių II smėlio ir žvyro išteklių telkinio, išteklių dalies esančios (*duomenys neskelbtini*) (sklypų kad. (*duomenys neskelbtini*) bei (*duomenys neskelbtini*) eksploatavimui (PŪV plotas (*duomenys neskelbtini*) ha). Sprendė, jog bendra PŪV pagal mastą (bendras plotas 31,8 ha) atitinka veiklą, kuri įrašyta į PŪV, kurios poveikis aplinkai privalo būti vertinamas, rūšių sąrašą (PŪVPAVĮ 1 priedo 2.6. kitų naudingųjų iškasenų gavyba (kai kasybos sklypas – 25 ha ir didesnis). Paaiškino, kad Europos Komisijos 2003 metų ataskaitoje dėl poveikio aplinkai vertinimo direktyvos taikymo ir efektyvumo buvo įvardytas neigiamas reiškinys – dirbtinis stambių projektų (kai PŪV mastas didesnis nei teisės aktuose nurodyti ribiniai dydžiai, kuriuos viršijus privaloma atlikti poveikio aplinkai vertinimą ar atranką dėl poveikio aplinkai vertinimo) skaidymas į smulkesnius projektus (kuriuose numatomos ūkinės veiklos mastas tampa mažesnis nei minėti ribiniai dydžiai), siekiant išvengti poveikio aplinkai vertinimo procedūrų. Nagrinėjant tokius išskaidytus projektus atskirai, neigiamas poveikis dažniausiai yra nereikšmingas, tačiau bendras,

suminis dviejų ar daugiau mažų projektų poveikis aplinkai gali būti reikšmingas. Poveikio aplinkai vertinimo procedūrų negalima išvengti, numatant PŪV keliais etapais ar dalimis, kurių mastas atskirai yra mažesnis už ribinius veiklos masto dydžius ar intervalus, nurodytus PŪVPAVĮ prieduose. Ši nuostata perkelta ir į PŪVPAVĮ (įsigaliojusio nuo 2023 m. sausio 1 d.) 3 straipsnio 8 dalį, numatant, kad PŪV negali būti skaidoma į mažesnio masto planuojamas ūkinės veiklas, jeigu taip galėtų būti išvengta poveikio aplinkai vertinimo ar atrankos dėl poveikio aplinkai vertinimo. Sprendė, jog atliekant poveikio aplinkai vertinimą būtų atliekamas šios PŪV suminis tiesioginio ir netiesioginio poveikio aplinkai ir visuomenės sveikatai vertinimas ne tik su šalia eksploatuojamais Klaipėdos r. Gelžinių II smėlio ir žvyro telkinio karjeriais, bet ir su kitais šalia esamais naudojamais ir planuojamais naudoti išteklių telkiniais, būtų įvertinamas racionalus ir kompleksiškas išteklių naudojimas bei numatytos apsaugos priemonės telkinyje. Atrankos išvados 8 punkte taip pat pažymėjo, jog tokia išvada yra priimta pagal pateiktą Atrankos informaciją, kuri paskelbta Agentūros tinklapyje ir yra Atrankos išvados sudedamoji dalis. 9 punkte nurodyta Atrankos išvados apskundimo tvarka.

Ginčo teisinius santykius reglamentuoja Viešojo administravimo įstatymas, Planuojamos ūkinės veiklos poveikio aplinkai vertinimo įstatymas, Planuojamos ūkinės veiklos atrankos dėl poveikio aplinkai vertinimo tvarkos aprašas, patvirtintas Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2017 m. spalio 16 d. įsakymu Nr. D1-845, ir kiti teisės aktai.

PŪV atrankos dėl poveikio aplinkai vertinimo ir PŪV poveikio aplinkai vertinimo procesus ir šių procesų dalyvių tarpusavio santykius reglamentuoja PŪVPAVĮ (1 straipsnio 1 dalis). Atsakovei, kaip atsakingajai institucijai, suteikta teisė koordinuoti PŪV atrankos dėl PAV ir PAV procesus, priimti PŪV atrankos dėl poveikio aplinkai vertinimo išvadą ir sprendimą dėl PŪV poveikio aplinkai ir atlikti kitas PŪVPAVĮ nustatytas funkcijas (PŪVPAVĮ 2 straipsnio 1 dalis, Tvarkos aprašo 4 punktas).

Vadovaujantis PŪVPAVĮ 3 straipsnio 2 dalimi, atranka dėl PAV atliekama planuojamai ūkinei veiklai, įrašyti į Planuojamos ūkinės veiklos, kuriai turi būti atliekama atranka dėl poveikio aplinkai vertinimo, rūšių sąrašą, nurodytą PŪVPAVĮ 2 priede. Atranka dėl PAV ir (ar) PŪV poveikio aplinkai vertinimas turi būti atlikti iki įstatymuose įtvirtinto leidimo (statybą leidžiančio dokumento, leidimo naudoti žemės gelmių išteklius arba ertmes, taršos integruotos prevencijos ir kontrolės leidimo, taršos leidimo ir kitų leidimų, privalomų vykdant ūkinę veiklą, įrašytą į planuojamos ūkinės veiklos rūšių sąrašus, nurodytus PŪVPAVĮ 1 ir 2 prieduose) išdavimo; jeigu atranka dėl poveikio aplinkai vertinimo ir (ar) poveikio aplinkai vertinimas neatlikti, leidimas neišduodamas (PŪVPAVĮ 3 straipsnio 3 dalis). Atrankos dėl poveikio aplinkai vertinimo tikslas – nustatyti, ar privaloma atlikti konkrečios planuojamos ūkinės veiklos poveikio aplinkai vertinimą (PŪVPAVĮ 4 straipsnio 2 dalis).

Tiek PŪV organizatorius ar PAV dokumentų rengėjas informaciją atrankai dėl poveikio aplinkai vertinimo atlikti rengia ir ją atsakingajai institucijai teikia, tiek ir atsakingoji institucija atrankos informaciją, poveikio aplinkai vertinimo subjektų, suinteresuotos visuomenės pasiūlymus nagrinėja bei atrankos išvadą priima vadovaujantis aplinkos ministro nustatyta tvarka, t. y. vadovaujantis Tvarkos aprašu (PŪVPAVĮ 7 straipsnis). Tvarkos aprašas nustato PŪV atrankos informacijos, pagal kurią nustatoma, ar reikia atlikti poveikio aplinkai vertinimą, sudėtį ir turinį, atrankos dėl PAV proceso dalyvių santykius rengiant ir nagrinėjant atrankos informaciją, atliekant konsultacijas ir priimant atrankos dėl PAV išvadą ir jos viešinimą (1 punktas).

Atsakovės veiklai taikytinos ir VAĮ normos, kurios, be kita ko, garantuoja teisę į įstatymais pagrįstą ir objektyvų asmenų prašymų ir skundų nagrinėjimą (VAĮ 1 straipsnis). Pažymėtina, jog kiekviena valdžios institucija yra saistoma bendrųjų teisės principų bei gero administravimo, atsakingo valdymo principų. Viešojo administravimo subjektai savo veikloje turi vadovautis įstatymo viršenybės, išsamumo, objektyvumo bei kitais principais (VAĮ 3 straipsnis). VAĮ 10 straipsnio 5 dalis numato, jog administracinis sprendimas turi būti motyvuotas bei pagrįstas objektyviais duomenimis (faktais) ir teisės aktų normomis, kitomis administraciniam sprendimui įtakos turėjusiomis aplinkybėmis (5 ir 6 papunkčiai). Šios normos sietinos su viešojo administravimo subjekto veiklai keliamu įstatymo viršenybės principu, pagal kurį reikalaujama, kad viešojo administravimo subjektų veikla atitiktų VAĮ išdėstytus teisinius pagrindus, o administraciniai sprendimai, susiję su asmenų

teisių ir pareigų įgyvendinimu, visais atvejais turi būti pagrįsti įstatymais (VAĮ 3 straipsnio 1 dalies 4 punktas).

Nagrinėjamoje byloje nustatyta, jog pareiškėja, vadovaudamasi PŪVPAVĮ 3 straipsnio 2 dalimi, 2 priedo 2.4 papunkčiu (kitų naudingųjų iškasenų kasyba (kai kasybos sklypas – mažesnis kaip 25 ha, bet didesnis kaip 0,5 ha), pateikė atsakovei Atrankos informaciją. Atsakovė Atrankos išvada, vadovaudamasi PŪVPAVĮ 7 straipsnio 5 dalimi, sprendė, jog pareiškėjos PŪV poveikio aplinkai vertinimas privalomas, nes PŪV numatoma vykdyti Sklypuose, kurių bendras plotas sudaro (*duomenys neskelbtini*) ha, patenkančiuose į Klaipėdos rajono Gelžinių II smėlio ir žvyro telkinio plotą, kuriame Agentūra išteklių gavybai kitiems ūkio subjektams yra priėmusi atrankos išvadas dėl neprivalomo poveikio aplinkai vertinimo ir todėl bendra PŪV pagal mastą (bendras plotas 31,8 ha) atitinka veiklą, kuri įrašyta į PŪV, kurios poveikis aplinkai privalo būti vertinamas, rūšių sąrašą (PŪVPAVĮ 1 priedo 2.6 punktas – kitų naudingųjų iškasenų gavyba (kai kasybos sklypas – 25 ha ir didesnis). Atrankos išvadoje taip pat vadovautasi Europos Komisijos 2003 metų ataskaitos dėl poveikio aplinkai vertinimo direktyvos taikymo ir efektyvumo duomenimis dėl dirbtinio stambių projektų (kai PŪV mastas didesnis nei teisės aktuose nurodyti ribiniai dydžiai, kuriuos viršijus privaloma atlikti poveikio aplinkai vertinimą ar atranką dėl poveikio aplinkai vertinimo) skaidymo į smulkesnius projektus (kuriuose numatomos ūkinės veiklos mastas tampa mažesnis nei minėti ribiniai dydžiai), siekiant išvengti poveikio aplinkai vertinimo procedūrų, bei PŪVPAVĮ 3 straipsnio 8 dalimi. Sprendė, jog atliekant poveikio aplinkai vertinimą būtų atliekamas šios PŪV suminis tiesioginio ir netiesioginio poveikio aplinkai ir visuomenės sveikatai vertinimas ne tik su šalia eksploatuojamais (*duomenys neskelbtini*) Gelžinių II smėlio ir žvyro telkinio karjeriais, bet ir su kitais šalia esamais naudojamais ir planuojamais naudoti išteklių telkiniais, būtų įvertinamas racionalus ir kompleksiškas išteklių naudojimas bei numatytos apsaugos priemonės telkinyje. Pareiškėja skundu nesutinka su tokiu vertinimu ir teigia, kad atsakovė neatsižvelgė į PAV subjektų išvadas, nepagrįstai PŪV plotą vertino kartu su kitų subjektų PŪV plotais, Atrankos išvada neatitinka VAĮ 3 straipsnio 4, 5, 6 ir 9 punktuose įtvirtintų principų.

Kaip minėta, PŪV atrankos informacijos, pagal kurią nustatoma, ar reikia atlikti poveikio aplinkai vertinimą, sudėtį ir turinį, atrankos dėl PAV proceso dalyvių santykius rengiant ir nagrinėjant atrankos informaciją, atliekant konsultacijas ir priimant atrankos dėl PAV išvadą nustato Tvarkos aprašas (1 punktas). Tvarkos aprašas privalomas visiems atrankos dėl PAV proceso dalyviams, nurodytiems PŪVPAVĮ 5 straipsnio 1 dalyje, tarp jų, ir atsakovei bei pareiškėjai.

Atrankos atlikimas, konsultavimasis, atrankos išvados priėmimas ir jos viešinimas aptarti Tvarkos aprašo III skyriuje. Tvarkos aprašo 52 punkte nustatyta, jog Agentūra, pasibaigus pasiūlymų teikimo terminui, gavusi visų PAV subjektų, kuriems Tvarkos aprašo 49 punkte nustatyta tvarka buvo pateikta informacija, pasiūlymus, išnagrinėja atrankos informaciją, saugomų teritorijų institucijos išvadą dėl planuojamos ūkinės veiklos įgyvendinimo poveikio „Natura 2000“ teritorijoms reikšmingumo, kai ją privaloma gauti, išvadas dėl tarpvalstybinio PAV, kai jas privaloma gauti, gautus PAV subjektų ir suinteresuotos visuomenės pasiūlymus dėl atrankos informacijos ir (ar) planuojamos ūkinės veiklos PAV ir atlieka planuojamos ūkinės veiklos vertinimą pagal atrankos dėl PAV kriterijus (1 priedas), atsižvelgdama į su planuojama ūkine veikla susijusį strateginio pasekmių aplinkai vertinimo ar poveikio aplinkai vertinimo, atlikto pagal kitų teisės aktų reikalavimus, dokumentą ar su planuojama ūkine veikla susijusios studijos (pvz., galimybių studija) ar kitos analizės rezultatus. Agentūra, pildydama 1 priede pateiktą formą, išsiaiškina, ar antrojoje skiltyje nurodytas kriterijus, į kurį būtina atkreipti dėmesį atliekant atranką dėl PAV, yra reikšmingas konkrečiu atveju, ir pagal tai užpildo kriterijaus reikšmingumo skiltį. Penktojoje skiltyje pateikiami atranką atliekančio (-ių) specialisto (-ų) motyvai, ar kriterijus gali lemti PAV. Apsisprendžiant dėl kriterijaus reikšmingumo konkrečiu atveju, būtina atsižvelgti ne tik į atskirus kriterijus, bet ir į jų tarpusavio sąveiką, ypač derinant planuojamos ūkinės veiklos ir galimo jos poveikio aplinkai kriterijus su numatomos planuojamos ūkinės veiklos vietos kriterijais. Agentūra, išnagrinėjusi Tvarkos aprašo punkte nurodytą informaciją, atsižvelgdama į planuojamos ūkinės veiklos mastą, pobūdį ar vietos ypatumus, turi teisę, susitarusi su planuojamos ūkinės veiklos organizatoriumi, apžiūrėti ir vizualiai įvertinti planuojamos ūkinės veiklos vietą. Vadovaujantis Tvarkos aprašo 54 punktu, Agentūra,

išnagrinėjusi ir įvertinusi Tvarkos aprašo 52 punkte nurodytą informaciją, per 10 darbo dienų nuo PAV subjektų pasiūlymų gavimo dienos priima atrankos išvadą (2 priedas), ar privaloma atlikti PAV, vadovaudamasi Planuojamos ūkinės veiklos poveikio aplinkai vertinimo įstatymo 7 straipsnio nustatyta tvarka, ir raštu atrankos išvadą pateikia planuojamos ūkinės veiklos organizatoriui, PAV dokumentų rengėjui ir PAV subjektams arba gali pareikalauti iš planuojamos ūkinės veiklos organizatoriaus ar PAV dokumentų rengėjo papildomos informacijos, reikalingos atrankai dėl poveikio aplinkai vertinimo atlikti. Tokiais atvejais planuojamos ūkinės veiklos organizatorius ar PAV dokumentų rengėjas papildo informaciją atrankai atlikti ir pakartotinai teikia ją atsakingajai institucijai, kuri per 10 darbo dienų nuo papildytos atrankos informacijos gavimo dienos priima atrankos išvadą. Tvarkos aprašo 2 priede nustatytos formos atrankos išvada rašoma ant Agentūros rašto blanko. Atrankos išvada įsigalioja kitą dieną po jos paskelbimo Agentūros interneto svetainėje ir galioja 3 metus (Tvarkos aprašo 60 punktas).

Išdėstytų teisės normų pagrindu darytina išvada, jog PŪV atrankos dėl PAV metu vertintina ir nagrinėtina informacija, įvertinimui taikomi kriterijai bei vertinimo eiga yra nustatyta PŪVPAVĮ II skyriaus bei Tvarkos aprašo nuostatomis, kuriomis privalu vadovautis atsakovei atliekant PŪV įvertinimą atrankos dėl PAV metu. Komisija, įvertinusi į bylą pateiktus duomenis bei atsakovės atstovės Komisijos posėdžio metu pateiktą informaciją, sprendžia, jog atsakovė atranką dėl PAV pareiškėjos PŪV atžvilgiu vykdė nesilaikydama nustatytos tvarkos, o tai lėmė teisinėmis bei faktinėmis aplinkybėmis nepagrįstos Atrankos išvados priėmimą. Atmestinas kaip nepagrįstas atsakovės atsiliepime nurodytas argumentas, jog Agentūrai priimant sprendimą nebuvo pažeistos pagrindinės procedūros ar taisyklės, turėjusios užtikrinti objektyvų visų aplinkybių įvertinimą ir sprendimo pagrįstumą.

Bylos duomenys patvirtina, jog pareiškėjai pateikus Atrankos informaciją, kaip tai numatyta PŪVPAVĮ 7 straipsnio 2 dalyje, Tvarkos aprašo 47 punkte, buvo pradėta atrankos dėl PAV procedūra. Nustatyta, jog atsakovė paskelbė visuomenei Tvarkos aprašo 50 punkte nurodytą informaciją apie gautą atrankos informaciją ir raštu informavo PAV subjektus apie galimybes susipažinti su atrankos informacija ir pateikti Agentūrai pasiūlymus dėl atrankos informacijos ir (ar) planuojamos ūkinės veiklos PAV, kaip tai nustatyta PŪVPAVĮ 7 straipsnio 4 dalyje, Tvarkos aprašo 49 punkte. Agentūra gavo PAV subjektų išvadas ir pasiūlymus: Klaipėdos rajono savivaldybės meras nurodė, jog prieš pradėdant eksploatuoti telkinius, būtina suplanuoti ir įrengti eksploatuojamo transporto priemonių apkrovas atitinkančią kelio dangą kelio atkarpoje, suderintoje su savivaldybės administracija, nepritarė Atrankos informacijoje aprašytai transporto judėjimo schemai į ir iš PŪV teritorijos ir patikslino, jog žemės gelmių naudojimo planas gali būti pradėtas rengti tik parengus valstybinių melioracijos statinių pertvarkymo projektą bei įgyvendinus jame numatytus sprendinius, nes neįgyvendinus melioracijos statinių pertvarkymo projekte numatytų sprendinių gali būti pažeistas hidrologinis režimas teritorijoje ir padaryta žala trečiųjų asmenų bei valstybės turtui; Nacionalinio visuomenės sveikatos centro prie Sveikatos apsaugos ministerijos Klaipėdos departamentas, Priešgaisrinės apsaugos ir gelbėjimo departamento prie Vidaus reikalų ministerijos Klaipėdos priešgaisrinė gelbėjimo valdyba, Kultūros paveldo departamento prie Kultūros ministerijos Klaipėdos teritorinis skyrius, Valstybinė saugomų teritorijų tarnyba prie Aplinkos ministerijos, Klaipėdos miesto savivaldybės administracija, PAV atlikti nepaprašė (nesiūlė), pasiūlymų (pastabų) atrankos informacijai neturėjo; visuomenė pasiūlymų dėl Atrankos informacijos ir (ar) planuojamos ūkinės veiklos PAV nepateikė, procese nedalyvavo. Tačiau atsakovė Atrankos informacijos, gautų PAV subjektų pasiūlymų dėl atrankos informacijos ir (ar) planuojamos ūkinės veiklos PAV pareiškėjos PŪV atžvilgiu nevertino pagal atrankos dėl PAV kriterijus, t. y. pagal Tvarkos aprašo 1 priedą „Planuojamos ūkinės veiklos įvertinimo pagal atrankos dėl poveikio aplinkai vertinimo kriterijus forma“. Šią aplinkybę patvirtino atsakovės atstovė Komisijos posėdžio metu. Atitinkamai, Atrankos išvados 7 punkte (Motyvai, kuriais remtasi priimant atrankos išvadą) nenurodyti motyvai, pagrįsti remiantis Tvarkos aprašo 1 priede nurodytais atrankos kriterijais, pagal kuriuos turi būti sprendžiama, ar turi būti atliktas PAV, įvertinus kriterijaus reikšmingumą, kaip tai nustatyta Tvarkos aprašo 2 priede „Atrankos išvados dėl poveikio aplinkai vertinimo forma“ ir kaip to reikalaujama Tvarkos aprašo 54 punktu.

Atsakovės atstovė bylos nagrinėjimo Komisijos posėdyje metu nurodė, jog PŪV vertinimas pagal PŪV įvertinimo pagal atrankos dėl poveikio aplinkai vertinimo kriterijus (Tvarkos aprašo 1 priedą) nebuvo atliekamas, nes buvo nustatyta, jog PŪV pagal mastą, t. y. apskaičiuavus bendrą PŪV plotą kartu su kitais subjektais, kurių atžvilgiu išduotos atrankos išvados dėl neprivalomo poveikio aplinkai vertinimo Klaipėdos rajono Gelžinių II smėlio ir žvyro telkinio išteklių dalies naudojimo, yra didesnė nei 25 ha, vadovaujantis PŪVPAVĮ 1 priedo 2.6 papunkčiu. Šiuo aspektu pažymėtina, jog atsakovė nepagrindė koks teisės aktas numato galimybę, pradėjus vykdyti atranką dėl PAV dėl planuojamos ūkinės veiklos pagal teisinį pagrindą – PŪVPAVĮ 2 priedo 2.4. papunktį, ir atrankos dėl PAV metu nusprendus, jog PŪV galimai atitinka PŪVPAVĮ 1 priedo 2.6 papunktį, neatlikti veiksmų, numatytų Tvarkos aprašo 52 punkte, t. y. nevertinti PŪV pagal Tvarkos aprašo 1 priede nustatytus kriterijus, o taip pat nenurodyti atitinkamų kriterijų Atrankos išvadoje. Taip pat nepagrįsta, kokia teisės norma vadovaujantis atliekant konkrečios PŪV atranką dėl PAV (nagrinėjamu atveju pareiškėjos PŪV, kurią numatyta vykdyti (*duomenys neskelbtini*) ha plote) PŪV mastas yra vertinamas kartu (bendrai) su kitų subjektų PŪV plotais, kokiais kriterijais vadovaujantis subjektai atrenkami, kokiais teritorijai ir kokiais pagrindais taikomi ribojimai. Todėl aukščiau nurodyti atsakovės argumentai vertintini kaip nepagrįsti ir nepaneigiantys išvados, jog atrankos dėl PAV vertinimas buvo atliktas nesilaikant nustatytos tvarkos.

Išdėstytu pagrindu pagrįstais laikytini pareiškėjos skundo argumentai, jog priimant Atrankos išvadą atsakovė neatsižvelgė į PAV subjektų išvadas dėl PAV atlikimo (neatlikimo), nes kaip nurodyta aukščiau, atsakovė Atrankos išvadą priėmė atsižvelgdama tik į vieną aplinkybę – bendrą PŪV plotą kartu su kitais subjektais, kurių atžvilgiu išduotos atrankos išvados dėl neprivalomo poveikio aplinkai vertinimo, Klaipėdos rajono Gelžinių II smėlio ir žvyro telkinyje. PAV subjektų išvadų, tarp kurių poziciją išdėstė ir Nacionalinio visuomenės sveikatos centro prie Sveikatos apsaugos ministerijos Klaipėdos departamentas, kuris pagal PŪVPAVĮ 6 straipsnio 5 dalies 1 punktą, atsakingas už planuojamos ūkinės veiklos veiksmų, darančių įtaką visuomenės sveikatai, galimo poveikio visuomenės sveikatai vertinimą, ir Valstybinę saugomų teritorijų tarnybą prie Aplinkos ministerijos, kuri pagal PŪVPAVĮ 6 straipsnio 5 dalies 4 punktą, atsakinga už planuojamos ūkinės veiklos įgyvendinimo poveikio valstybės saugomoms teritorijoms, įskaitant Europos ekologinio tinklo „Natura 2000“ teritorijas, Vyriausybės tvirtinamame Lietuvos Respublikos teritorijos bendrajame plane apibrėžtoms ypač saugomo kraštovaizdžio teritorijoms ir ypač raiškiems kraštovaizdžio kompleksams, saugomų rūšių radavietėms ar augavietėms, vertinimas ir reikšmingumas, sprendžiant dėl PAV, Atrankos išvadoje nepateiktas.

Pareiškėja skundu nesutinka su Atrankos išvada ir tuo aspektu, jog nepagrįstai vadovautasi PŪVPAVĮ 3 straipsnio 8 dalimi. Komisija, atsižvelgdama į byloje nustatytas faktines ir teises aplinkybes, šiuos pareiškėjos skundo argumentus vertina pagrįstais. Pažymėtina, jog PŪVPAVĮ 3 straipsnio 8 dalyje nustatytas draudimas PŪV skaidyti į mažesnio masto planuojamas ūkines veiklas, jeigu taip galėtų būti išvengta PAV ar atrankos dėl PAV. Minėto straipsnio dalimi reglamentuota, jog nustačius, kad planuojama ūkinė veikla suskaidyta į mažesnio masto planuojamas ūkines veiklas, siekiant išvengti poveikio aplinkai vertinimo ar atrankos dėl poveikio aplinkai vertinimo, leidimas, nurodytas PŪVPAVĮ 3 straipsnio 3 dalyje, neišduodamas ir ši planuojama ūkinė veikla negali būti vykdoma. Nagrinėjamu atveju, byloje nėra duomenų, jog atsakovė būtų nustačiusi šią reikšmingą aplinkybę, t. y. kad pareiškėjos PŪV suskaidyta į mažesnio masto planuojamas ūkines veiklas, siekiant išvengti poveikio aplinkai vertinimo ar atrankos dėl poveikio aplinkai vertinimo. Atrankos išvadoje ši aplinkybė nekonstatuota ir, atitinkamai, Atrankos išvada nebuvo sprendžiama dėl PŪVPAVĮ 3 straipsnio 3 dalyje nurodytų leidimų neišdavimo ar planuojamos ūkinės veiklos negalimumo. Komisijos posėdžio metu atsakovės atstovė patvirtino, jog nenustatytas dirbtinis pareiškėjos PŪV skaidymas. Sprendžiama, jog nagrinėjamu atveju PŪVPAVĮ 3 straipsnio 8 dalis taikyta nepagrįstai.

Pažymėtina, jog Atrankos išvada buvo nuspręsta, kad tik pareiškėjos PŪV – Klaipėdos rajono Gelžinių II smėlio ir žvyro telkinio dalies išteklių naudojimo poveikio aplinkai vertinimas privalomas, t. y. šia išvada nuspręsta, jog tik pareiškėjos PŪV PAV turi būti atliktas, nors išvados motyvuose nurodoma, jog bendrai PŪV pagal mastą (31,8 ha) atitinka veiklą, kurios poveikį aplinkai

privaloma vertinti. Sprendžiama, jog Atrankos išvados motyvai neatitinka priimto sprendimo esmės dėl PAV, nes šia išvada nesuformuluotas nurodymas ar pareiga pareiškėjai ir (ar) kitiems susijusiems subjektams atlikti bendrą (suminį) poveikio aplinkai vertinimą. Priešingu atveju, Atrankos išvadoje turėtų būti nurodyti teisės aktai, numatantys pareigą atskiriems planuojamos ūkinės veiklos organizatoriams (užsakovams), toje pačioje vietovėje planuojantiems ūkinę veiklą, kuriai turi būti atliktos PŪVPAVĮ nustatytos procedūros pagal PŪVPAVĮ 2 priedą, atlikti bendrą poveikio aplinkai vertinimą.

Pareiškėja skundą grindžia ir tuo, kad Atrankos išvada neatitinka viešojo administravimo subjektų veiklai taikytinų principų: įstatymo viršenybės, išsamumo, lygiateisiškumo bei objektyvumo (VAĮ 3 straipsnio 4–6, 9 punktai). Minėta, jog vadovaujantis VAĮ 10 straipsnio 5 dalimi, administracinis sprendimas turi būti motyvuotas bei pagrįstas objektyviais duomenimis (faktais) ir teisės aktų normomis, kitomis administraciniam sprendimui įtakos turėjusiomis aplinkybėmis (5 ir 6 papunkčiai). Komisija, įvertinusi visas byloje nustatytas faktines bei teises aplinkybes, sprendžia, kad Atrankos išvada priimta nesilaikant aukščiau aptartų VAĮ 3 straipsnio bei 10 straipsnio 5 dalies reikalavimų, nes bendros PŪV skaičiavimas vertinant pareiškėjos Atrankos informaciją nepagrįstas teisės normomis, taikytina PŪVPAVĮ 3 straipsnio 8 dalis, kaip nustatyta nagrinėjimo metu, neatitinka faktinių aplinkybių, atrankos dėl PAV procedūra vykdyta nesilaikant teisės aktuose (PŪVPAVĮ, Tvarkos apraše) nustatytos tvarkos. Papildomai atkreiptinas dėmesys, jog Atrankos išvados 8 punkte nurodyta, kad ši išvada priimama vadovaujantis PŪVPAVĮ 7 straipsnio 5 dalimi ir atsižvelgiant į išdėstytus motyvus, tačiau pažymėtina, kad PŪVPAVĮ 7 straipsnio 5 dalis pateikia nuorodą į PŪVPAVĮ 7 straipsnio 3 dalyje nustatytus reikalavimus, kurie numato visą kompleksą kriterijų, į kuriuos turi būti atsižvelgiama sprendžiant, ar poveikio aplinkai vertinimas privalomas ar neprivalomas, tačiau nei vienas jų neapartas Atrankos išvadoje, nepagrįstas jų reikšmingumas pareiškėjos Atrankos informacijos vertinimui. Ginčijamoje Atrankos išvadoje iš esmės nėra nurodyti juridiskai reikšmingi argumentai ir aplinkybės, kuriomis vadovaujantis konstatuota, kodėl poveikio aplinkai vertinimas yra privalomas.

Pažymėtina, jog atsakovė atsiliepime Komisijai nurodė papildomas aplinkybes dėl pareiškėjos Atrankos informacijos neatitikimo Tvarkos aprašo reikalavimams dėl neatlikto PŪV oro taršos vertinimo, dėl suminio poveikio vertinimo, vadovaujantis PŪVPAVĮ 3 straipsnio 9 dalimi, tačiau šios aplinkybės nebuvo nurodytos skundžiamoje Atrankos išvadoje. Šiuo aspektu pažymėtina, kad Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas yra nurodęs, jog ginčijamo individualaus administracinio sprendimo priėmimo motyvų nurodymas teismo (šiuo atveju, Komisijos) proceso metu neturi būti vertinamas ir nedaro įtakos nemotyvuoto viešojo administravimo subjekto priimto sprendimo teisėtumui (žr., pvz., 2013 m. birželio 13 d. sprendimą administracinėje byloje Nr. A⁵⁰²-940/2013; 2015 m. kovo 31 d. nutartį administracinėje byloje Nr. A-1536-662/2015). Priešingai vertinant būtų pažeistos pareiškėjos teisės į gynybą (žr., pvz., Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2011 m. lapkričio 2 d. sprendimą administracinėje byloje Nr. A²⁶¹-2692/2011). Individualaus administracinio akto motyvų nenurodymas pačiame akte ir jų papildymas ginčą nagrinėjant teisme (šiuo atveju Komisijoje) iš principo nėra toleruoti, kadangi kliudo suinteresuotam asmeniui pasirinkti būdus bei priemones dėl savo teisių ar interesų gynimo (žr., pvz., Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2020 m. kovo 10 d. nutartį administracinėje byloje Nr. eA-1465-629/2020). Išdėstyti pagrindai, Komisija dėl šių aplinkybių ir motyvų nepasisakys.

Nustatytų faktinių ir teisinių aplinkybių pagrindu, Komisija sprendžia, kad yra teisinis ir faktinis pagrindas pareiškėjos skundą tenkinti, t. y. skundžiamą Atrankos išvadą panaikinti, kaip neatitinkančią VAĮ 3 straipsnyje įtvirtintų viešojo administravimo principų bei VAĮ 10 straipsnio 5 dalies 5 ir 6 punktuose įtvirtintų administraciniam sprendimams keliamų reikalavimų. Išanalizavus ir įvertinus išdėstytus teisinius ginčo aspektus ir faktines bylos aplinkybes, darytina išvada, jog atsakovė Atrankos išvadą priėmė objektyviai neįvertinusi visų ginčo aplinkybių, neišanalizavusi atrankos procedūros dokumentų turinio, taip pat nenurodė į kokius konkrečius, ginčo atrankos procese būtinus įvertinti, kriterijus galimai nėra atsakyta ginčo atrankos dokumentais.

Skundžiamą Atrankos išvadą panaikinus, tarp pareiškėjos ir atsakovės susiklostę teisiniai santykiai grįžta į pradinę padėtį ir atsakovė turi pareigą priimti naują teisės aktų reikalavimus atitinkantį sprendimą dėl pareiškėjos Atrankos informacijos.

Vadovaudamasi Lietuvos Respublikos ikiteisminio administracinių ginčų nagrinėjimo tvarkos įstatymo 20 straipsnio 1 dalies 2 punktu, 22 straipsnio 1 dalimi, Komisija

n u s p r e n d ž i a :

panaikinti atsakovės Aplinkos apsaugos agentūros 2026 m. sausio 20 d. atrankos išvadą Nr. (30-2)-A4E-566 „Dėl Klaipėdos rajono Gelžinių II smėlio ir žvyro telkinio dalies išteklių naudojimo poveikio aplinkai vertinimo“.

Sprendimą per vieną mėnesį nuo sprendimo priėmimo dienos bylos šalys gali apskųsti Regionų administraciniam teismui Lietuvos Respublikos administracinių bylų teisenos įstatymo nustatyta tvarka.

Posėdžio pirmininkė

Vilija Astrauskienė

Komisijos narės

Marina Adomaitė

Inga Drąsutavičienė